Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2010, sp. zn. 23 Cdo 4847/2009, ECLI:CZ:NS:2010:23.CDO.4847.2009.1

Číslo: 42/2011

Právní věta:

Řízení o jmenování rozhodce (předsedajícího, resp. třetího rozhodce) podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb. ve znění pozdějších předpisů je řízením podle tohoto zákona ve smyslu ustanovení § 41.

Jestliže některá ze stran rozhodčího řízení podala po uplynutí třicetidenní lhůty podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb. ve znění pozdějších předpisů návrh na jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce a tento návrh nevzala zpět, nemohou se již jmenovaní rozhodci (pokud se strany nedohodly jinak) účinně shodnout na osobě předsedajícího (třetího) rozhodce.

Řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb. ve znění pozdějších předpisů je řízením nesporným. Účastníky tohoto řízení jsou kromě navrhovatele (jímž může být pouze osoba uvedená v § 9 odst. 1 tohoto zákona) strany rozhodčího řízení, již jmenovaní rozhodci a osoba, která je v návrhu na jmenování rozhodce na tuto funkci navržena.

Rozhodnutí soudu o jmenování rozhodce je rozhodnutím ve věci samé.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.10.2010

Spisová značka: 23 Cdo 4847/2009

Číslo rozhodnutí: 42

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Příslušnost soudu věcná, Rozhodčí řízení, Účastníci řízení

Předpisy: § 152 odst. 1 o. s. ř.
§ 41 předpisu č. 216/1994Sb.
§ 9 odst. 1 předpisu č. 216/1994Sb.
§ 94 odst. 1 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Česká republika – Ministerstvo zdravotnictví návrhem ze dne 6. 11. 2008, jenž by doručen Obvodnímu soudu pro Prahu 6 dne 10. 11. 2008, navrhla, aby soud podle ustanovení § 9 zákona č.

216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a s přihlédnutím k článku II a V rozhodčí smlouvy ze dne 18. 9. 1996 jmenoval (po opravě petitu návrhu učiněné při jednání před soudem prvního stupně dne 27. 11. 2008) třetím rozhodcem pro rozhodčí řízení ad hoc ve věci přezkoumání konečného rozhodčího nálezu vydaného dne 4. 8. 2008 v rozhodčím řízení ad hoc ve sporu o náhradu škody mezi společností D. H. a Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví, P. K.

Navrhovatelka v návrhu uvedla, že mezi stranami je veden spor o náhradu škody, v němž byla pravomoc rozhodovat svěřena rozhodcům na základě rozhodčí smlouvy uzavřené dne 18. 9. 1996. V článku II rozhodčí smlouvy byl mezi účastníky sjednán počet a způsob volby rozhodců tak, že každá strana zvolí jednoho a tito pak ve lhůtě třiceti dnů od jejich jmenování zvolí třetího rozhodce. Účastníci rovněž v souladu s ustanovením § 27 zákona č. 216/1994 Sb. v článku V sjednali, že rozhodčí nález vydaný v rámci daného rozhodčího řízení bude podléhat přezkumu jinými rozhodci, kteří budou zvoleni způsobem stanoveným v článku II rozhodčí smlouvy. V rozhodčím řízení byl dne 4. 8. 2008 vydán konečný rozhodčí nález. Obě strany požádaly o přezkoumání tohoto konečného rozhodčího nálezu, přičemž Česká republika – Ministerstvo zdravotnictví jmenovala rozhodcem doc. JUDr. M. K., CSc. a společnost D. H. jmenovala rozhodcem D. D. C. Jmenovaní rozhodci se však v uvedené lhůtě třiceti dnů neshodli na osobě třetího rozhodce. Byl proto naplněn předpoklad uvedený v článku II, věty třetí, rozhodčí smlouvy a jsou dány důvody pro jmenování třetího rozhodce ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 usnesením ze dne 27. 11. 2008 jmenoval rozhodcem pro rozhodčí řízení ad hoc ve věci přezkoumání konečného rozhodčího nálezu vydaného dne 4. 8. 2008 v rozhodčím řízení ad hoc ve sporu o náhradu škody mezi společností D. H. a Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví rozhodce z České republiky zapsaného v listině rozhodců vedené rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR pana P. K., prezidenta Hospodářské komory České republiky (výrok pod bodem I), uložil společnosti D. H. zaplatit soudní poplatek (výrok pod bodem II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem III).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že dne 18. 9. 1996 byla uzavřena mezi smluvními stranami Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví a společností D. H., a. s., rozhodčí smlouva podle § 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „ZRŘ"). Žádostí ze dne 22. 8. 2008 podanou Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví bylo požádáno o přezkoumání konečného rozhodčího nálezu vydaného dne 4. 8. 2008. Dopisem ze dne 22. 8. 2008 byl ve věci přezkoumání konečného rozhodčího nálezu Českou republikou jmenován rozhodce doc. JUDr. M. K., CSc. Jmenovaný funkci rozhodce přijal dne 29. 8. 2008. Žádostí ze dne 11. 9. 2008 adresovanou České republice – Ministerstvu zdravotnictví žádal zástupce druhého účastníka o přezkoumání konečného rozhodčího nálezu ze dne 4. 8. 2008. Dopisem z téhož dne jmenoval rozhodcem pana D. D. C., se sídlem v Zürichu.

Z korespondence mezi rozhodcem JUDr. M. K., CSc. a D. D. C. soud zjistil, že se rozhodci ve lhůtě třiceti dnů od svého jmenování na třetím rozhodci neshodli. Ze sdělení prezidenta Hospodářské komory ČR, pana P. K., ze dne 25. 11. 2008, bylo zjištěno, že P. K. souhlasí se jmenováním rozhodcem ve sporu mezi Českou republikou – Ministerstvem zdravotnictví a D. H.

Soud prvního stupně dále zjistil, že po uplynutí třicetidenní lhůty ke jmenování rozhodce pokračovali rozhodci v jednáních o jmenování třetího rozhodce. Rozhodce JUDr. M. K., CSc. navrhl jako třetího rozhodce prof. JUDr. M. B. Rozhodce jmenovaný za stranu druhého účastníka tento návrh přijal.

Soud prvního stupně se nejprve zabýval procesní způsobilostí navrhovatelky. Dospěl k závěru, že v dané věci nejde o majetkový spor (§ 2 odst. 1 zákona č. 201/2002 Sb.), jelikož předmětem řízení není spor o majetek státu, ale o jmenování třetího rozhodce. V tomto případě není Úřad pro zastupování

státu ve věcech majetkových (dále jen „Úřad“) obligatorně oprávněn jednat za stát a naopak procesní úkony vykonává příslušná organizační složka státu, kterou je Ministerstvo zdravotnictví, nikoliv Úřad.

Co se merita věci týče, soud prvního stupně dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že se rozhodci jmenovaní stranami dohodli na osobě třetího rozhodce až po uplynutí 30 denní lhůty od jmenování rozhodců stranami a až poté, co byl podán návrh na jmenování rozhodce soudem, je dána pravomoc soudu ke jmenování třetího rozhodce. Pravomoc soudu by nebyla dána pouze v případě, kdyby neuplynula 30 denní lhůta od jmenování rozhodců stranami nebo v případě, že by byl již ustaven kompletní rozhodčí senát (tedy poté, co všichni rozhodci, včetně předsedajícího, funkci rozhodce přijali). S odvoláním na výše uvedené soud prvního stupně vyhověl návrhu na jmenování pana P. K. třetím rozhodcem i proto, že jako prezident Hospodářské komory ČR, jež má prosazovat zájmy podnikatelů právě i vůči státu, je zárukou nestranného a nezávislého rozhodování ve sporu procesních stran tak, jak to vyžaduje § 10 odst. 3 ZRŘ.

K odvolání společnosti D. H. M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 29. 4. 2009 potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně ve výroku o věci samé, změnil výrok o nákladech řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení.

Odvolací soud doplnil dokazování provedené soudem prvního stupně, jelikož společnost D. H. v odvolání argumentovala novými skutečnostmi, které vznikly až po vyhlášení rozhodnutí soudu prvního stupně. Společnost D. H. tvrdila, že poté, co rozhodl soud prvního stupně, se oba dříve jmenovaní rozhodci dohodli na osobě JUDr. O. M. jako třetího rozhodce a ten svůj souhlas s funkcí písemně vyjádřil.

Z dopisu rozhodce JUDr. M. K., CSc., adresovaného rozhodci D. D. C. ze dne 22. 12. 2008, bylo zjištěno, že rozhodce JUDr. M. K., CSc. souhlasil se jmenováním JUDr. O. M. třetím rozhodcem s podmínkou, že předsedající rozhodce nebyl dosud účinně jmenován soudním rozhodnutím. Z dopisu JUDr. O. M. ze 6. 1. 2009 oběma dříve jmenovaným rozhodcům bylo zjištěno, že funkci rozhodce přijal. Z dopisu rozhodce JUDr. M. K., CSc. ze dne 22. 12. 2008, adresovaného prvnímu náměstku ministra zdravotnictví M. Š., odvolací soud zjistil, že rozhodce JUDr. M. K., CSc. v něm sděluje, že souhlasil se jmenováním třetího rozhodce JUDr. O. M., pokud ještě nebyl účinně jmenován rozhodce soudem. Totéž sděluje stejnému adresátovi dopisem ze 14. 1. 2009, ve kterém dále uvádí, že rozhodce je účinně jmenován soudem tehdy, pokud zároveň svou funkci přijal.

Odvolací soud se nejprve zabýval procesními námitkami společnosti D. H. Dospěl k závěru, že i když je řízení o jmenování rozhodce dle § 9 odst. 1 ZRŘ řízením samostatným, je přesto úzce spjato s předmětným rozhodčím řízením. Je proto nezbytné, aby za stát jednala táž organizační složka jako v řízení rozhodčím, tedy ta, jejíž pracovníci jsou seznámeni s průběhem a obsahem rozhodčího řízení. Dle konstantní judikatury vykládající ustanovení § 21a o. s. ř., o jednání státu, bylo-li v řízení zjištěno, že za stát má vystupovat před soudem místo organizační složky státu příslušné podle zákona č. 219/2000 Sb. Úřad, začne soud, jakmile to vyjde najevo, jednat bez dalšího s Úřadem a dosavadní výsledky řízení a účinky procesních úkonů dosud učiněných příslušnou organizační složkou přitom zůstanou zachovány. Odvolací soud proto jednal nadále na straně navrhovatelky s Úřadem. Návrh na jmenování rozhodce soudem byl však podán procesně způsobilým subjektem, který je účastníkem rozhodčího řízení (Česká republika).Odvolací soud nepřisvědčil námitce společnosti D. H. ohledně věcné nepříslušnosti soudu prvního stupně. Byť řízení rozhodčí a řízení o jmenování rozhodce spolu úzce souvisí, nelze tento závěr použít natolik extenzivním způsobem, jak činí druhý účastník. Řízení o jmenování rozhodce není v § 9 odst. 2, 3 a 4 o. s. ř. uvedeno mezi těmi, ve kterých krajský soud rozhoduje v prvním stupni. Proto je třeba vycházet z ustanovení § 9 odst. 1 o. s. ř., podle kterého nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné soudy okresní, v tomto případě soud obvodní.

Odvolací soud dále nepřisvědčil námitce společnosti D. H. ohledně neexistence zákonných podmínek pro podání žaloby dle § 9 odst. 1 ZRŘ. Odvolací soud dospěl k závěru, že ke dni 27. 11. 2008, kdy rozhodoval soud prvního stupně, třetí rozhodce dohodou dvou již jmenovaných rozhodců účinně jmenován nebyl, byť se oba dříve jmenovaní rozhodci shodli na osobě prof. M. B. V řízení před soudem prvního stupně nebylo tvrzeno ani prokázáno, že by prof. M. B. funkci písemně přijal, naopak ve svém pozdějším vyjádření funkci třetího rozhodce výslovně odmítl. K účinnému jmenování rozhodce je ovšem třeba, aby zároveň svou funkci přijal. Jelikož v době rozhodování soudu prvního stupně zde nebyla třetí osoba, která by byla účinně rozhodcem jmenována, byl soud prvního stupně oprávněn ve věci rozhodnout a jmenovat třetího rozhodce.

Odvolací soud dále vyšel ze skutkových zjištění, která vyplynula z doplněného dokazování, a dospěl k závěru, že dne 27. 11. 2008 byl soudem prvního stupně účinně jmenován třetí rozhodce P. K., neboť ten se svojí funkcí rozhodce vyslovil písemný souhlas dne 25. 11. 2005 (správně 2008). Navrhovatelkou navržený rozhodce totiž souhlasil se jmenováním JUDr. O. M. rozhodcem pouze pod tou podmínkou, že dosud nebyl účinně jmenován třetí rozhodce soudem. Sám poté podal výklad k použitému obratu „účinně jmenován soudem", který spočívá ve jmenování a zároveň přijetí funkce. Odvolací soud proto uzavřel, že k dohodě dvou jmenovaných rozhodců na osobě JUDr. O. M. jako třetího rozhodce nedošlo, neboť chybí souhlas rozhodce navrženého navrhovatelkou.

Odvolací soud se dále zabýval osobou jmenovaného rozhodce P. K. a dospěl k závěru, že se jedná o osobu dostatečně zkušenou a disponovanou pro rozhodování v rozhodčím řízení. Odvolací soud nezjistil žádné důvody, pro které by Petr Kužel funkci třetího rozhodce nemohl dle ustanovení § 4 odst. 1 ZRŘ vykonávat, stejně jako nelze mít pochybnosti o jeho předpokladech pro nezávislé a nestranné rozhodování ve smyslu § 10 ZRŘ. Pokud společnost D. H. argumentovala jeho členstvím v Občanské demokratické straně a v zastupitelstvu hl. m. Prahy, když dovozovala, že tato strana nese dominantní odpovědnost za postup České republiky v rozhodčím řízení a za výsledek sporu, považuje nárok uplatněný v rozhodčím řízení za nedůvodný a P. K. jako člen strany by měl tento názor podporovat, není tato argumentace správná. Skutečnost, že Občanská demokratická strana nese odpovědnost za postup České republiky v rozhodčím řízení, je pouhou neprokázanou úvahou D. H. Lze souhlasit se stanoviskem navrhovatelky, že politická příslušnost rozhodce je jeho ústavním právem a samotné členství v parlamentní straně, která dodržuje zákony státu, nezakládá oprávněnou pochybnost o nepodjatosti rozhodce. Ani studium P. K. na právnické fakultě, kde jako pedagog působí rozhodce jmenovaný navrhovatelkou, nevzbuzuje pochybnosti o jeho nepodjatosti. Jen z tohoto faktu obecně namítnutého bez konkrétního obsahu nelze dovodit, že by zde mohly být oprávněné pochybnosti o nepodjatosti jmenovaného rozhodce podle § 8 ZRŘ a že by tak mohly být ovlivněny jeho předpoklady pro nezávislé a nestranné rozhodování. P. K. je prezidentem Hospodářské komory ČR a je rozhodcem Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Jedná se tak o osobu dostatečně zkušenou a disponovanou pro rozhodování v rozhodčím řízení.

Odvolací soud dále uzavřel, že navrhovatelka se podaným návrhem domáhala vydání rozhodnutí ve věci samé, proto je nutné v dané věci rozhodovat rozsudkem. Byť soud prvního stupně procesně pochybil a rozhodl ve věci usnesením, nejedná se o vadu, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a proto rozhodnutí soudu prvního stupně nezrušil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala společnost D. H. dovolání. Přípustnost dovolání zakládá na § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a uplatňuje dovolací důvody dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Dovolatelka předně namítá vady řízení ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jimiž je dle jejího názoru řízení postiženo a které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci:

a) Ve věci rozhodoval věcně nepříslušný soud. Ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ a ustanovení § 9 odst. 3 písm. k) a l) o. s. ř. je v této věci v prvém stupni věcně příslušným Městský soud v Praze, nikoliv Obvodní soud pro Prahu 6, jenž však v prvním stupni ve věci rozhodl. Odvolací soud nesprávně dovodil, že podle ustanovení § 9 o. s. ř. jsou k řízení zásadně věcně příslušné okresní soudy, s tím, že výjimky z této zásady jsou stanoveny v odstavcích 2 až 4 o. s. ř., přičemž řízení o jmenování rozhodce mezi těmito výjimkami uvedeno není. Proto je k řízení věcně příslušný okresní (obvodní) soud. Věcnou příslušnost soudu je však nutno posuzovat podle ustanovení § 41 ZRŘ, neboť jde o řízení podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Pro věcnou příslušnost soudů k řízení podle zákona č. 216/1994 Sb. je určující zjištění, který soud by byl věcně příslušný k rozhodnutí „ve věci" (jež je předmětem rozhodčího řízení), „kdyby nebylo rozhodčí smlouvy". Pro takové určení je rozhodný předmět sporu (rozhodčího řízení). Předmět sporu je plně v dispozici žalobce. Pokud jde o věcnou příslušnost soudů, dokonce bez ohledu k tomu, zda jeho kvalifikace předmětu sporu později obstojí. V rozhodčím řízení se přitom D. H. domáhá náhrady škody z důvodu zneužití účasti v hospodářské soutěži podle § 42 obch. zák. a § 18 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, v platném znění (dále jen „zákon o ochraně hospodářské soutěže"), a z důvodu nekalé soutěže podle § 41, 42, 44 a 50 obch. zák. Stejně tak bylo o právním titulu žalovaného nároku rozhodnuto pravomocným mezitímním rozhodčím nálezem ze dne 27. 5. 1998 a tak – jako nekalosoutěžní – byl shledán po právu. Věcně příslušným k rozhodnutí „ve věci" by byl soud příslušný rozhodovat „ve věcech ochrany hospodářské soutěže" a „ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním a z porušení nebo ohrožení práva na obchodní tajemství". Tedy soud krajský (§ 9 odst. 3 písm. k/ a l/ o. s. ř.).

Odvolací soud se navíc s námitkou D. H. o nedostatku věcné příslušnosti soudu, kterou tento účastník uplatnil v odvolacím řízení výslovně s odkazem na ustanovení § 41 ZRŘ, nevypořádal, ač v odůvodnění rozsudku celkem výstižně parafrázoval námitky D. H., a to i s uvedením § 41 ZRŘ. Je nepřípustné, aby soud na výslovný odkaz na ustanovení § 41 ZRŘ a tam výslovně určenou věcnou příslušnost soudu nereagoval a námitku vypořádal nepřiléhavým odkazem k jinému ustanovení zákona (§ 9 o. s. ř.).

b) Odvolací soud rozhodl ve věci rozsudkem, ačkoliv soud prvního stupně rozhodl ve věci usnesením. Pro rozhodnutí odvolacího soudu zákon stanoví výslovně v ustanovení § 223 o. s. ř., že odvolací soud rozhoduje rozsudkem jen tehdy, pokud potvrzuje rozsudek (§ 219) nebo mění rozsudek podle § 220 odst. 1 o. s. ř., jinak rozhoduje usnesením. Odvolací soud však potvrdil rozsudkem nikoliv rozsudek soudu prvního stupně, ale usnesení.

c) Odvolací soud podle ustanovení § 219 o. s. ř. potvrdil napadené usnesení jako věcně správné, avšak své rozhodnutí založil na skutkových zjištěních a jejich právním posouzení, která soud prvního stupně neučinil. Odvolací soud vzal za základ svého rozhodnutí skutkové okolnosti vzniklé po vyhlášení prvostupňového rozhodnutí, aniž dal možnost dovolatelce se k těmto okolnostem náležitě vyjádřit a podstatné okolnosti prokazovat a aniž rozhodl o jejím důkaznímu návrhu k nim se vztahujícímu (výslech rozhodce JUDr. M. K., CSc.). Tím odvolací soud porušil zásadu dvouinstančnosti soudního řízení a dospěl tak ve smyslu ustálené judikatury zejména Ústavního soudu k ustanovení § 219 o. s. ř. k tzv. „překvapivému rozhodnutí" a tedy k porušení procesních i ústavních práv dovolatelky.

d) Odvolací soud při doplnění dokazování o obsahu vůle rozhodce JUDr. M. K., CSc., neprovedl dovolatelkou navržený důkaz výslechem tohoto rozhodce samého, o provedení tohoto důkazu nijak nerozhodl a v odůvodnění rozhodnutí se s touto okolností nevypořádal; zejména s otázkou, proč dovodil obsah projevu jeho vůle a současně považoval slyšení jednajícího za nepotřebné. V tomto smyslu namítá dovolatelka nepřezkoumatelnost rozhodnutí odvolacího

soudu a rozpor se zákonem, jmenovitě s § 157 odst. 2 o. s. ř.

e) Odvolací soud se dále nevypořádal se zcela určitou právní argumentací dovolatelky týkající se závěru, že pan P. K. nesplňuje zákonná kriteria pro nestranný a nezávislý výkon funkce rozhodce v této věci. Dovolatelka shledává absenci řádného a přezkoumatelného odůvodnění právního posouzení věci odvolacím soudem z pohledu právně významných skutečností pro rozhodnutí věci, jelikož odvolací soud se řádně nevyrovnal s námitkou dovolatelky, že pan P. K. je studentem vysoké školy, kde vyučuje Českou republikou jmenovaný rozhodce a vykonává tam správní funkci proděkana.

Dovolatelka dále namítá nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem a uplatňuje tak dovolací důvod podle § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř., a to z následujících důvodů:

a) Soudy obou stupňů v rozporu s hmotným právem (§ 9 odst. l ZRŘ) dospěly k závěru, že soud má pravomoc jmenovat třetího rozhodce v řízení podle zákona o rozhodčím řízení i přesto, že již jmenovaní rozhodci jsou oprávněni jmenovat třetího a ke dni rozhodnutí soudu se již shodli na (jiné) osobě rozhodce (prof. M. B.). V rozporu s výslovným zněním zákona usoudily, že překážkou v pravomoci soudu jmenovat třetího rozhodce je až „kompletní složení rozhodčího senátu" a pravomoc soudu by nebyla dána až v případě, „co všichni rozhodci, včetně předsedajícího, (jmenování) přijali". A to přesto, že zákon, zakládající vůbec tuto pravomoc soudu v rozhodčím řízení (§ 9 odst. l ZRŘ), upravuje výslovně otázku tak, že podstatnou je výhradně skutková okolnost, zda rozhodci dospěli ke shodě na osobě třetího rozhodce. Podmínku, že týž rozhodce jmenování přijme, zákon nezná. Toto východisko, na němž odvolací soud založil svůj právní závěr, je v rozporu s hmotným právem.

b) Odvolací soud dále založil své rozhodnutí na právním závěru, že je-li rozhodce jmenován rozhodnutím soudu, je jmenován účinně vyhlášením rozhodnutí, aniž to nabude právní moci. Tento právní závěr je v rozporu s hmotným právem, zejména § 159 a 159a o. s. ř. Z kontextu vytržené konstatování rozhodce JUDr. M. K., CSc., že k účinnému jmenování rozhodce je třeba, aby ten funkci přijal, podle dovolatelky neimplikuje závěr, že rozhodce JUDr. M. K., CSc. mínil účinným jmenováním jmenování nepravomocné. Rozhodce JUDr. M. K., CSc. jen podal Ministerstvu zdravotnictví svůj názor na jinou situaci, na situaci konkurence dvou jmenovacích procesů, tedy souběžně jdoucího jednání rozhodců o třetím a soudního řízení o jmenování. A proto uvádí, že nakolik je třeba k účinnému jmenování přijetí funkce rozhodcem, platí, že ustaven do funkce je ten z rozhodců, který přijal funkci jako první. Z jeho sdělení neplyne závěr učiněný odvolacím soudem, že účinné jmenování soudem spadá vjedno s nepravomocným jmenováním. Právě naopak, plyne z tohoto – správného – názoru, že pan P. K. svoji funkci ani účinně přijmout nemohl do doby, než napadený rozsudek odvolacího soudu nabyl právní moci. V té době však byl již dávno perfektně jmenován třetím rozhodcem JUDr. O. M. (a to dnem 10. 1. 2009, kdy funkci přijal).

c) Odvolací soud dovodil, že rozhodce jmenovaný do této funkce soudním rozsudkem je oprávněn účinně přijmout funkci rozhodce v řízení dle zákona o rozhodčím řízení dříve, nejen než rozsudek, jímž je jmenován, nabude právní moci, ale dokonce dříve, než je vyhlášen, tedy než je nepravomocně jmenován. Tento právní závěr odvolacího soudu je v rozporu s hmotným právem. Proces přijetí funkce rozhodce završuje proces jeho ustanovení do funkce a nemůže jmenování předcházet.

Z výše uvedených důvodů dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Navrhovatelka ve vyjádření k dovolání zhodnotila svůj postup při jmenování třetího rozhodce jako

jednání zcela souladné s rozhodčí smlouvou, neboť se na soud s návrhem na jmenování třetího rozhodce obrátila až po marném uplynutí lhůty sjednané smlouvou pro jeho jmenování prvým nebo druhým rozhodcem nebo smluvní stranou.

Navrhovatelka nesouhlasí s názorem dovolatelky, že není dána věcná příslušnost Obvodního soudu pro Prahu 6, neboť řízení o jmenování rozhodce není rozhodčím řízením, nýbrž samostatným soudním řízením, kdy předmět rozhodčího řízení není určujícím prvkem pro posouzení věcné příslušnosti soudu.

Co se týče jmenování prof. M. B. rozhodcem, má navrhovatelka za to, že bylo v řízení prokázáno, že funkci třetího rozhodce nepřijal, proto nemohlo dojít k jeho platnému jmenování.

Navrhovatelka je toho názoru, že třetím rozhodcem se nestal ani JUDr. O. M., neboť by se výkonem funkce rozhodce, která je honorovaná, dostal do rozporu s § 3 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, podle něhož je funkce veřejného ochránce práv neslučitelná s jinou výdělečnou činností.

Námitku podjatosti třetího rozhodce P. K., který byl jmenován soudem, hodnotí navrhovatelka jako nepodložené tvrzení společnosti D. H. založené pouze na osobních dojmech bez opory v příslušných objektivních skutečnostech.

Navrhovatelka považuje dovolání D. H. za nepřípustné, neboť v dovolání podává svoji vlastní skutkovou verzi obsahu vůle rozhodců jmenovaných navrhovatelkou a společností D. H. a také vlastní interpretaci ujednání v rozhodčí smlouvě o tom, kdy je obecný soud povolán ke jmenování třetího rozhodce. Zjistil-li však odvolací soud z obsahu rozhodčí smlouvy a z dalších úkonů, že v době jeho rozhodnutí nebyly u žádné osoby splněny obě kumulativní podmínky pro jmenování rozhodce, což je shoda rozhodců jmenovaných navrhovatelkou a společností D. H. na téže osobě a souhlas této osoby s výkonem funkce rozhodce, pak se jedná o zjištění skutkového stavu věci, nikoliv o právní posouzení. Skutkový stav věci však nelze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. dovoláním napadnout, skutkové výhrady D. H. nemohou založit přípustnost dovolání. Navrhovatelka také namítla, že dovolací soud nemůže přihlédnout k důkazu provedenému rozhodčím spisem, vedeným pod sp. zn. 6/2003, neboť dovolací soud může přihlížet pouze k důkazům provedeným v průběhu soudního řízení před soudy obou stupňů a je také povinen respektovat zákonnou povinnost mlčenlivosti rozhodců.

Navrhovatelka navrhla odmítnutí dovolání jako nepřípustného, event. jeho zamítnutí jako nedůvodného.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil k dalšímu řízení Městskému soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému k řízení v prvním stupni.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadený rozsudek odvolacího soudu byl vyhlášen před 1. 7. 2009, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 7/2009 Sb. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) proto vzhledem k bodu 12 přechodných ustanovení v článku II uvedeného zákona dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009.

Při jednání před dovolacím soudem dne 15. 7. 2010 a podáním ze dne 4. 10. 2010 dovolatelka rozšířila uplatněné dovolací důvody o námitku, že řízení trpí vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., spočívající v tom, že návrh na jmenování rozhodce podala Česká republika jednající Ministerstvem zdravotnictví, tedy nepříslušnou organizační složkou, když měla jednat prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (§ 3 zákona č. 201/2002 Sb.). Tato skutečnost založila neodstranitelnou vadu řízení, neboť stát jednající k tomu nepříslušnou

organizační složkou nemá způsobilost být účastníkem soudního řízení. Dovolatelka proto navrhla, aby řízení bylo podle § 104 odst. 1 o. s. ř. zastaveno.

Při jednání před dovolacím soudem dne 14. 10. 2010 navrhovatelka namítla, že předmět rozhodčího řízení je nutno posoudit pouze ze znění rozhodčí smlouvy, nikoliv z obsahu rozhodčího spisu, protože tímto posouzením by soud vlastně předběžně posuzoval výsledek rozhodčího řízení.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a obsahuje stanovené náležitosti, dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., jelikož rozsudek odvolacího soudu v dané věci má po právní stránce zásadní význam, neboť řeší právní otázky, které dosud v rozhodování dovolacího soudu nebyly vyřešeny (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

V první řadě jde o otázku, zda řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ je řízením ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ.

Odvolací soud tuto otázku posoudil tak, že o řízení ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ nejde. Podle odvolacího soudu sice rozhodčí řízení a řízení a jmenování rozhodce spolu úzce souvisí, nelze však dovodit, že by šlo o řízení podle § 41 ZRŘ. V této souvislosti je třeba konstatovat, že i když tento závěr odvolací soud nevyjádřil výslovně, vyplývá jeho názor nepochybně z jeho argumentace, že závěr o úzké souvislosti rozhodčího řízení a jmenování rozhodce nelze použít natolik extenzivním způsobem, jak činí společnost D. H. a je třeba vycházet z ustanovení § 9 odst. 1 o. s. ř., podle kterého nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné soudy okresní. Druhý účastník přitom vyjádřil stanovisko, že je třeba aplikovat právě ustanovení § 41 ZRŘ. Názor odvolacího soudu není správný.

Podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ jestliže strana, která má jmenovat rozhodce, tak neučiní do 30 dnů od doručení výzvy druhé strany, nebo nemohou-li se jmenovaní rozhodci ve stejné lhůtě shodnout na osobě předsedajícího rozhodce, jmenuje rozhodce nebo předsedajícího rozhodce soud, pokud se strany nedohodly jinak. Návrh může soudu podat kterákoli strana nebo každý z již jmenovaných rozhodců.

Podle ustanovení § 41 ZRŘ k řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy a k řízení podle tohoto zákona je v prvním stupni příslušný soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy.

Za řízení podle ustanovení § 41 ZRŘ je tedy třeba kromě řízení o neplatnosti rozhodčí smlouvy považovat řízení, která jsou předpokládána v některém ustanovení tohoto zákona (s výjimkou ustanovení § 6 odst. 2 ZRŘ, v němž je speciálně upraveno rozhodování o zproštění mlčenlivosti rozhodce). Jde tedy o řízení podle § 9 ZRŘ, podle § 12 odst. 2 ZRŘ (návrh na vyloučení rozhodce) a podle ustanovení § 31 ZRŘ (řízení o zrušení rozhodčího nálezu).

Tento závěr odpovídá i historickému vývoji právní úpravy.

Zákon č. 113/1895 ř. z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní), v ustanovení § 581 upravoval, že kdo podle rozhodčí smlouvy má ustanoviti rozhodce, může býti odpůrcem nebo, náleží-li ustanoviti rozhodce třetí osobě, každou ze stran vyzván, aby tohoto rozhodce do čtrnácti dnů ustanovil a oznámil to straně vyzývající. Stejná výzva jest přípustná tenkráte, jestliže rozhodce, podle rozhodčí smlouvy již ustanovený, odepře přijmout rozhodčí úřad nebo splniti své závazky, jestliže zemře, nebo je s úspěchem odmítnut, nebo z jiného důvodu odpadne. Má-li také vyzývající strana ustanoviti rozhodce, nechť spolu se svou výzvou oznámí, koho sama ustanovila rozhodcem. Tyto vzájemné výzvy a oznámení lze vykonati poštou nebo notářem. Osoba povolaná k tomu, aby ustanovila rozhodce, je vázána ustanovením, jež učinila, jakmile

odpůrce nebo některá ze stran obdržela zprávu o tomto ustanovení.

Podle ustanovení § 582 civilního řádu soudního nebylo-li ustanovení za rozhodce včas provedeno, nebo nemohou-li se oba rozhodcové sjednotiti na osobě vrchního rozhodce, ustanoví jej na návrh soud. Návrh jest učiniti u toho soudu, který by byl příslušný pro tuto rozepři v první stolici, kdyby tu nebylo rozhodčí smlouvy. K návrhu jsou oprávněny strany a v případě § 580 také každý z rozhodců. K učinění tohoto návrhu není ani před sborovými soudy třeba zastoupení advokátem.

Podle ustanovení § 648a zákona č. 142/1950 Sb., o řízeních ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), má-li podle rozhodčí smlouvy každá strana jmenovat jednoho nebo více rozhodců a jedna ze stran je s jmenováním v prodlení, ustanoví rozhodce za ni, není-li v rozhodčí smlouvě stanoveno něco jiného, soud na návrh druhé strany. Totéž platí, nemohou-li se rozhodci stranami jmenovaní shodnout na osobě třetího (vrchního) rozhodce. K návrhu je tu oprávněn též každý z rozhodců jmenovaný stranami (odst. 1). K rozhodnutí o návrzích podle odstavce 1 je příslušný obecný soud kterékoliv strany, a není-li takového soudu v Československé republice, v jehož obvodu se má konat rozhodčí řízení; řízení koná soudce bez ústního jednání.

Podle ustanovení § 7 zákona č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů, jestliže ten, kdo má jmenovat rozhodce, tak neučiní v přiměřené době, jmenuje rozhodce soud na návrh strany, pokud se strany nedohodly jinak. Totéž platí, nemohou-li se jmenovaní rozhodci shodnout na osobě předsedajícího rozhodce; k návrhu je oprávněna kterákoliv strana anebo každý z jmenovaných rozhodců (odst. 1).

Nedohodly-li se strany jinak, jmenuje soud na návrh kterékoliv strany nebo rozhodce nového rozhodce, jestliže jmenovaný rozhodce odepře působit jako rozhodce, nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat.

Příslušným k rozhodování podle tohoto zákona je okresní soud, v jehož obvodě se rozhodčí řízení koná nebo konalo, je-li toto místo v tuzemsku; jinak je příslušný okresní soud, který by byl pro věc příslušný, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy (§ 26).

Ze shora uvedeného vyplývá, že pro rozhodování soudu ve věcech rozhodčího řízení byla vždy upravena speciální věcná příslušnost, přičemž v civilním řádu soudním a v zákoně č. 142/1950 Sb. byla upravena speciálně věcná příslušnost pro rozhodování o jmenování rozhodce.

O tom, že řízení o jmenování rozhodce je řízením podle zákona o rozhodčím řízení, jsou zajedno i autoři teoretických prací o rozhodčím řízení (v této souvislosti srov. např. Rozehnalová, N. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, str. 292, Raban, P. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, bod 266).

Konečně skutečnost, že řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 ZRŘ je řízením podle zákona o rozhodčím řízení ve smyslu ustanovení § 41 ZRŘ, vyplývá přímo ze znění ustanovení § 43 ZRŘ. Podle tohoto ustanovení k řízení podle tohoto zákona je místně příslušný soud, v jehož obvodu se koná nebo konalo rozhodčí řízení, je-li toto místo v tuzemsku. Jinak je místně příslušný soud, který by byl místně příslušný, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy. Mimo to k řízení podle § 9 a § 12 odst. 2 je dána místní příslušnost soudu podle sídla nebo bydliště navrhovatele nebo odpůrce, jestliže nelze v tuzemsku zjistit místní příslušnost soudu.

Závěr odvolacího soudu, že řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ není řízením podle zákona o rozhodčím řízení, je tedy nesprávný a na věc je nutno aplikovat ustanovení § 41 ZRŘ. Je tedy nutno posoudit, který soud by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního

předpisu, kdyby nebylo rozhodčí smlouvy. Tímto zvláštním předpisem je občanský soudní řád, konkrétně ustanovení § 9.

Pro posouzení věcné příslušnosti je rozhodující předmět řízení, tak, jak je vymezen v ustanovení § 79 odst. 1 o. s. ř., resp. v případě rozhodčího řízení tak jak je vymezen v žalobě. Z tohoto hlediska je rozhodující vylíčení rozhodujících skutečností žalující stranou, tedy vymezení skutku, jenž má být předmětem řízení. Rozhodujícími skutečnostmi se rozumí údaje, které jsou zcela nutné k tomu, aby bylo jasné, o čem a na jakém podkladě má soud rozhodnout. Žalobce musí v žalobě uvést takové skutečnosti, jimiž vylíčí skutek (skutkový děj), na jehož základě uplatňuje svůj nárok, a to v takovém rozsahu, který umožňuje jeho jednoznačnou individualizaci (nemožnost záměny s jiným skutkem).

Pro posouzení věcné příslušnosti je tedy rozhodující, jak byl společností D. H. vymezen předmět řízení v rozhodčím řízení.

Protože potřebné skutkové zjištění ohledně předmětu rozhodčího řízení neučinil ani soud prvního stupně, ani soud odvolací, nařídil Nejvyšší soud podle ustanovení § 243a odst. 1 o. s. ř. k projednání dovolání jednání a při něm podle ustanovení § 243a odst. 2 o. s. ř. provedl dokazování k prokázání přípustnosti a důvodu dovolání – namítanému nedostatku věcné příslušnosti Obvodního soud pro Prahu 6 – zjištění předmětu rozhodčího řízení mezi účastníky.

Při tomto dokazování Nejvyšší soud z rozhodčí žaloby ze dne 15. 10. 1996, ve znění doručeném rozhodčímu senátu dne 21. 10. 1996, a ve znění upraveném na základě výzvy rozhodců, doručeném rozhodčímu senátu dne 31. 10. 1996, zjistil, že žalobce D. H., a. s., proti žalované České republice – Ministerstvu zdravotnictví uplatnil nároky z důvodu zneužití účasti v hospodářské soutěži podle ustanovení § 42 obch. zák. a § 18 zákona o hospodářské soutěži a současně z důvodu nekalé soutěže podle ustanovení § 41, 44 a 50 obch. zák. Rovněž z mezitímního rozhodčího nálezu ze dne 19. 3. 1997 zjistil, že rozhodci posoudili nároky navrhovatele jako nároky z nekalé soutěže a současně z nedovoleného omezování hospodářské soutěže. Z přezkumného rozhodčího nálezu ze dne 27. 5. 1998 Nejvyšší soud zjistil, že rovněž rozhodci přezkumného rozhodčího senátu posoudili nároky navrhovatele jako nároky způsobené zneužitím účasti v hospodářské soutěži podle § 42 obch. zák. uplatněné podle § 53 obch. zák. a podle § 17 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Z konečného rozhodčího nálezu ze dne 4. 8. 2008 bylo zjištěno, že rozhodčí senát vycházel při rozhodování z mezitímního rozhodčího nálezu.

Na základě těchto skutkových zjištění Nejvyšší soud uzavřel, že společnost D. H. uplatnila v rozhodčím řízení nároky v důsledku tvrzeného současného porušení ustanovení § 18 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění platném do 28. 10. 1992, a porušení ustanovení § 44 a § 50 obch. zák., tedy nekalosoutěžního jednání.

O těchto nárocích rozhodli rozhodci mezitímním rozhodčím nálezem ze dne 19. 3. 1997, přezkumným rozhodčím nálezem ze dne 27. 5. 1998 a konečným rozhodčím nálezem ze dne 4. 8. 2008.
Podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. c) bod dd) občanského soudního řádu ve znění platném k datu zahájení rozhodčího řízení (a podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. k/ a l/ občanského soudního řádu v nyní platném znění) je v těchto věcech dána věcná příslušnost krajských soudů.

Pokud navrhovatelka při jednání dne 14. 10. 2010 namítala, že předmět rozhodčího řízení je nutno posoudit pouze ze znění rozhodčí smlouvy, nikoliv z obsahu rozhodčího spisu, je tato námitka neopodstatněná, neboť předmět rozhodčího řízení je, jak shora uvedeno, vymezen rozhodčí žalobou. Na věcné příslušnosti soudu se strany dohodnout nemohou.

V důsledku skutečnosti, že věc rozhodoval věcně nepříslušný soud, bylo řízení zatíženo vadou, která

mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (dovolací důvod dle ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.).

Nejvyšší soud dále posuzoval námitku dovolatelky, že návrh na jmenování rozhodce podal subjekt nezpůsobilý být účastníkem řízení. Dovodil, že tato námitka je neopodstatněná, neboť tímto způsobilým subjektem je Česká republika, jež byla též v návrhu označena. Česká republika je způsobilá jednat před soudem pouze ve spojení s příslušnou organizační složkou státu. Nejvyšší soud se ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že v posuzované věci měla Česká republika jednat prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, s nímž však začal správně jednat odvolací soud.

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu shledává Nejvyšší soud i ohledně řešení otázky výkladu ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ z hlediska, zda se mohou již jmenovaní rozhodci shodnout na osobě předsedajícího (resp. v daném případě třetího) rozhodce poté, kdy některá ze stran po uplynutí třicetidenní lhůty podle tohoto ustanovení podala k soudu návrh na jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce a tento návrh nevzala zpět.

Je totiž nutno posoudit, zda po tomto podání návrhu na jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce některou ze stran rozhodčího řízení se mohou ještě již jmenovaní rozhodci účinně shodnout na osobě předsedajícího (třetího) rozhodce, či zda toto oprávnění tímto okamžikem ztrácejí a předsedajícího (třetího) rozhodce může jmenovat pouze soud.

Nejvyšší soud dovodil, že v takovém případě se nemohou již jmenovaní rozhodci (pokud se strany ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ nedohodly jinak – ze skutkového zjištění soudu prvního stupně a soudu odvolacího tato jiná dohoda nevyplývá – z návrhu na jmenování rozhodce se podává, že odlišná dohoda stran od dispozitivního ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ spočívá pouze v tom, že soud nemá jmenovat předsedajícího, nýbrž třetího rozhodce) účinně shodnout na osobě předsedajícího (třetího) rozhodce, neboť podle ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ již o tomto návrhu rozhoduje soud a po dobu soudního řízení přešlo toto právo na soud.

Odvolací soud tedy nesprávně řešil, zda se již jmenovaní rozhodci v průběhu řízení shodli na osobě třetího rozhodce či nikoliv.

Z uvedeného vyplývá, že je nepřípadná námitka dovolatelky, že tím, že se rozhodci shodli na osobě třetího rozhodce, neměl již soud pravomoc rozhodovat o jmenování tohoto rozhodce, aniž bylo třeba posuzovat, zda k této shodě skutečně došlo. Námitka dovolatelky, že shodou již jmenovaných rozhodců na osobě třetího rozhodce zanikla pravomoc soudu jmenovat rozhodce postupem podle § 9 odst. 1 ZRŘ, je nesprávná i z toho důvodu, že pravomoc soudu jmenovat předsedajícího (třetího) rozhodce je založena již ustanovením § 9 odst. 1 ZRŘ. Pokud soud zjistí, že předpoklady ustanovení § 9 odst. 1 ZRŘ splněny nejsou, není to důvodem pro zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř., ale pro zamítnutí návrhu na jmenování rozhodce.

Podle ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. musel Nejvyšší soud dále posoudit, zda řízení netrpí dalšími vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Nejvyšší soud přitom dovodil, že řízení takovou vadou trpí.

Řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 ZRŘ je řízením nesporným, které je možno zahájit pouze na návrh. Podle ustanovení § 94 odst. 2 o. s. ř. jsou účastníky takového řízení navrhovatel a ti, které zákon za účastníky označuje.

Zákon o rozhodčím řízení ani občanský soudní řád však účastníky řízení o jmenování rozhodce neoznačují. Za této situace je třeba použít ustanovení § 94 odst. 1, věty první, o. s. ř., podle něhož v

řízení, které může být zahájeno i bez návrhu, jsou účastníky navrhovatel a ti, o jejichž právech nebo povinnostech má být v řízení jednáno. Použití tohoto ustanovení odpovídá i vymezení účastníků v typově podobných řízeních, jako jsou řízení o některých otázkách obchodních společností a družstev a jiných právnických osob. Podle ustanovení § 200e o. s. ř. se účastenství v těchto věcech řídí ustanovením § 94 odst. 1, věty první, o. s. ř. (ledaže zákon výslovně stanoví okruh účastníků jinak – např. § 194 odst. 2 obch. zák., podle něhož jmenuje chybějící členy nebo člena představenstva na návrh osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, soud, přičemž účastníky řízení jsou navrhovatel, společnost, je-li zde osoba, která je oprávněna jejím jménem nebo za ni jednat, a osoba, jež má být soudem jmenována za člena představenstva – i toto vymezení nezpochybňuje použití ustanovení § 94 odst. 1 o. s. ř.). Nelze tedy než uzavřít, že účastníky řízení o jmenování předsedajícího (třetího) rozhodce jsou kromě navrhovatele, jímž může být pouze osoba uvedená v § 9 odst. 1 ZRŘ, strany rozhodčího řízení, již jmenovaní rozhodci a osoba, která je v návrhu na jmenování rozhodce na tuto funkci navržena.

Soud prvního stupně i odvolací soud však se všemi těmito osobami jako s účastníky řízení nejednaly, čímž zatížily řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Vadou řízení ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. však není skutečnost, že soud odvolací rozhodl rozsudkem, ač soud prvního stupně rozhodoval usnesením. Soud prvního stupně tak učinil nesprávně, neboť řízení o jmenování rozhodce podle ustanovení § 9 ZRŘ je řízením nesporným, přičemž v tomto řízení je věc sama vymezena buď obsahem návrhu na zahájení řízení, nebo usnesením soudu, jímž bylo řízení zahájeno bez návrhu. Výrok o jmenování rozhodce je tedy rozhodnutím ve věci samé. Podle ustanovení § 152 odst. 1 o. s. ř. o věci samé soud rozhoduje rozsudkem, pokud zákon nestanoví, že soud rozhoduje o věci samé usnesením. V případě řízení o jmenování rozhodce tak nečiní. Odvolací soud tedy napravil vadu, kterou zatížil řízení soud prvního stupně, a sám správně rozhodl rozsudkem.

K námitce dovolatelky ohledně absence řádného a přezkoumatelného odůvodnění rozsudku odvolacího soudu z hlediska tvrzení dovolatelky, že P. K. nesplňuje zákonná kritéria pro nestranný a nezávislý výkon funkce rozhodce v této věci, Nejvyšší soud uzavřel, že odvolací soud své závěry odůvodnil a s námitkami dovolatelky se v odůvodnění rozhodnutí vypořádal. Rozsudek odvolacího soudu tudíž nelze považovat za nepřezkoumatelný a řízení touto vadou netrpí.

Vzhledem k tomu, že rozsudek odvolacího soudu není ze shora uvedených důvodů správný, Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 2 o. s. ř. tento rozsudek zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 3 o. s. ř. zrušil i rozhodnutí soudu prvního stupně a věc postoupil k dalšímu řízení věcně příslušnému soudu.